

השפע, כי ה' בנ' ציורין שלה נימ' חלב, עם ב' הכללות, כידוע לי"ח (ב):

צח הענין מה שנאמר בגמרא כמה פעמים, נתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות (ברכות נח שבת לד ב"ב עה סנהדרין ק). מה הלשון נתן עיניו בו, ומה נעשה גל של עצמות. אך, הנה האדם אינו רואה עד היכן הפגם מגיע, אם עבר עבירה. והצדיק רואה, כי הצדיק יש לו עיני ה', כמ"ש (תהלים לד) עיני ה' אל צדיקים, שהצדיק יש לו עיני ה', ועיני ה' המה משוטטות בכל הארץ (זכרי' ד ד"ה ב טו), נמצא הצדיק רואה עד היכן הפגם מגיע. וזהו פי' הגמרא, נתן עיניו בו, כלומר שיהי' רואה בעיניהם של צדיקים. ונעשה גל של עצמות, גל מלשון התגלות, ועצמות מלשון (ישעי' לג) עוצם עיניו מראות ברע. דהיינו שהוא רואה מה שפגם, שהיה נסתר ממנו מקודם. ואין עונש גדול מזה, כשאדם רואה מה שפגם:

צט (דברים ג) ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר.

- א** דהנה האדם צריך להתפלל בדביקות גדול להשי', אך אם לפעמים יש עת, שאינו יכול להתפלל בדביקות, אל יאמר איני מתפלל כלל, סאחר שאינו יכול לכזין כראוי ולהתפלל בדביקות, והתפלה אינה מקובלת, וכמו שארז"ל (ברכות לד ע"ב) על ר"ח בן דוסא שהי' מתפלל כו' אמרו לו וכו' אמר להם אם שגורה תפלתי כפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע וכו'. וזהו ע"ד שאמרנו, אם בדביקות, שאזי התפלה שגורה ומרוצה כפיו, מקובלת. ואם לאו, ח"ו להיפך. אף על פי כן אל יאמר האדם כן, אלא יתפלל תמיד. ואם לא יוכל להתפלל בדביקות כראוי, יתפלל בכל כחו. כי בעת שיתפלל בדביקות כראוי, אזי יעלה כל התפילות עם התפילה ההיא שהתפלל כראוי. וזה, ואתחנן אל ה' תמיד, בין בדביקות בין שלא בדביקות. בעת ההיא לאמר, היינו בעת שאזכה להתפלל בדביקות, שהוא בחי' שגורה תפלתי כפיו. והיינו בעת ההיא לאמר, שהדברים נאמרים ומרוצים כפיו מחמת שמתפלל בדביקות, אז יעלה כל התפלות שהתפלל עד עתה כנ"ל:

ק הנה הצדיקים אשר בכל דור ודור כולם קדושים ובתוכם ה', וסדוע אנו רואין בחוש הראות, שיש בהם צדיקים אשר מונם ומבעם טובה מאד, וטובים המה לכל. ויש אשר הוא צדיק אמת, ואין מזנו ומבעו נוחה עם המון עם, ולפעמים נראה ממנו כעם וקפידה. הנה ידוע שכל צדקת הצדיקים הוא לוקח מאור התורה. כי היא המורה דרך, ומטנה לוקחה צדקתו. והנה הצדיק אשר השיג מאור גדול ממאור התורה, ומעשיו גם כן בשוים לפי השגתו בתורה, אזי צדקתו וחודרתו שניהם מתישבים בשובה ונחת, לפיכך דעתו נוחה עם הבריות והצדיק

ובמעשים טובים של צדיקים, שצפה שיהיו צדיקים, שע"י מעשים טובים שלהם ימשלו בתפילתם, ויפעלו כל מה שירצו, ע"ד צדיק מושל יראת אלקים (שמואל ב כג) (א). וכל אחד מישראל יכול לבוא למדריגה זו, למשול בתפילתו. אלא שיש שני מניעות, האחת היא קודם התפילה, היינו שעומד להתפלל בגדלות, שהוא מיוחס גדול, או מחמת שהוא עמל ויגע בעבודת הבורא, ומחמת זה אי אפשר שיהי' ממשלה לתפילתו. רק צריך לשכוח כל זאת, ויהי' נדמה לו כאלו היום נברא, והוא יחיד בעולם. וזהו בחי' מנשה, לשון נשיון ושכחה. וז"ש (בראשית מא) כי נשני אלקים את כל בית אבי, זה היחוס. ואת כל עמלי, שעמל בעבודת הבורא: והמניעה השנית, היא בתוך התפילה. כי מחמת עוונות הראשונים כמזיד, או שהרהר כמזיד, נופלים לו מחשבות זרות בתפילתו, ומחמת המ"ו ג"כ א"א למשול בתפילתו: ע"כ צריך לשכח המחשבות זרות ע"י מחשבות קדושות של התפילה, ועי"ז, הודונות, דהיינו המ"ו, נעשין לו כזכיות. וזהו בחי' אפרים, כמ"ש (שם) כי הפרני אלקים בארץ עניי. פי' כי הדבר שהיה בעניות מקודם, דהיינו חרב ויבש, ועי"ז המחשבות קדושות נעשין לו כזכיות. וכשמתפלל כב' בחי' אלו, מנשה ואפרים הנ"ל, וכוורדאי בא לידי ענווה וטפלות. ומן הענווה נמשך היראה, כמ"ש (משלי כב) עקב ענוה יראת ה', נמצא מתפלל ג"כ ביראה. והיראה נקראת מלכות, כשאחז"ל (אבות פרק ג) אלמלא סוראה של מלכות וכו', נמצא שהתפילה יש לה בחי' מלכות, ויש להתפלה כזו בחי' ממשלה. וזה התענוג של השי', ונתמלא רצון הבורא. ומה מתחילה שלא היה התענוג הזה, רק שהשי"ת צפה למרחוק, שיהיו צדיקים שיתפללו באופן זה, ומזה התענוג נברא העולם בעשרה מאמרות. כ"ש עכשיו, שבא התענוג הזה, שהשי"ת מחדש את עולמו בעשרה מאמרות, כ"ש ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. וזה פי' הפסוק, לי גלעד, לשון גל עד. שנתגלה התענוג שהיה להשי"ת קודם בריאת העולם, שעידן וקישם בתפילתן של צדיקים, כשהיה לו הכי' בחי' של מנשה ואפרים כנ"ל. מעוז ראשי, היינו שיגביר המחשבות קדושות. יהודה, היינו התפילה, כ"ש (בראשית כט) הפעם אודה. מחוקקי, ופרשי' ל' שררה ומלכות, היינו שיהי' להתפילה ממשלה, ויתגלה התענוג הנ"ל, ויחדש עולמו בעשרה מאמרות כנ"ל: ועשרה מאמרות הנ"ל הם יו"ד, יו"ד וד הנ"ל, נעשה ה'. ועשרה מאמרות נמשך מחסד, שנאמר (תהלים מט) אמרת, דהיינו המאמרות, עולם חסד יבנה. וחסד נקרא אל, שנא' (שם נב) חסד אל כל היום: וזהו פי' הפסוק, אלהים אל דמי לך. היינו, כשאתה רואה שמטם אלהים, נעשה אותיות אל דמי, דהיינו שנעשה מן הה' ד'. אומר לך, אל תחרוש ואל תשקוט אל, שתראה שתעורר בחינות אל. ע"י התפילה כב' בחי' הנ"ל, ותעשה עי"ז מן הד' ה' כנ"ל, ונעשה אל בחי' דד, ומ"י בחי' דד. וה' היא